

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Ändringar sedan föregående version är markerade med **rött**.

Innehåll

Introduktion	s. 2-3
Inställningar i katalogiseringsklienten	s. 4-6
Hantering av icke-latinsk skrift	s. 7-8
1. Tangentbordets tecken	s. 10-11
1.1. Bokstäver, siffror och självständiga specialtecken	
1.2. Diakritkombinationer	
1.3. Självständiga diakritiska tecken	
2. Special Character Entry, Special Character Mode, Kortkommandon	s. 12-18
2.1. Gemena bokstäver och diakritkombinationer	
2.2. Versala bokstäver och diakritkombinationer	
2.3. Specialtecken och symboler	
2.4. Upphöjda tecken	
2.5. Nedsänkta tecken	
2.6. Grekiska tecken (matematiska och kemiska symboler)	
3. Registrering med annat teckenstöd	s. 19-28
3.1. Tangentbordets normaltecken (Latin, standard)	
3.2. Specialtecken (Latin-1)	
3.3. Diakritkombinationer och ligaturer m.m. (Latin-1 forts., utökad A-B)	
3.4. Fonetiska tecken	
3.5. Avståndsändrande tecken och kombinerande diakriter	
3.6. Grekiska	
3.7. Kyrilliska, hebreiska, jiddisch, arabiska, devanagari	
3.8. Allmänna skiljetecken, upphöjda/nedsänkta tecken symboler m.m.	
3.9. CJK (kinesiska, japanska, koreanska)	
3.10. Övriga tecken	

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Introduktion

Teckenuppsättning i LIBRIS Katalogisering är *UCS/Unicode* från och med version 5.0 av Voyager. Katalogposter lagrade med Voyagers tidigare teckenuppsättning VRLIN har – med undantag för en del anpassningar till svenska förhållanden – konverterats enligt Library of Congress' specifikation för mappning från MARC-8 till Unicode, <http://www.loc.gov/marc/specifications/speccharus.html>.

Teckenregistrering i LIBRIS Katalogisering följer i huvudsak Windowsstandard från och med version 5.0 av Voyager.

1. Flertalet av de tecken och teckenkombinationer som förekommer i germanska och romanska språk kan skrivas in direkt via [tangentbordet](#) inställt på normalläge, ungefär på samma sätt som vid vanlig ordbehandling (t.ex. i Word). Detta gäller även tangentbordets specialtecken (§ \$ % ...) och de vanligaste diakritkombinationerna (á â ë).
2. Andra vanligt förekommande tecken och teckenkombinationer kan kopieras in eller registreras via Voyagers interna teckenstöd ([Special Character Entry](#), [Special Character Mode](#), [Kortkommandon](#)). Här har också ett urval vanliga diakritkombinationer definierats i form av färdiga (prekombinerade) teckenpaket.
3. De katalogisatörer som har behov av ytterligare tecken kan dessutom utnyttja Windows inbyggda unicodestöd eller annat standardverktyg ([teckenstöd](#)) för att registrera önskade tecken.

[Teckensnitt](#) för visning i klienten ställs in via menyradens *Options* → *Preferences* → *Fonts/Colors*). I första hand rekommenderas något av de unicodebaserade *Arial Unicode MS* eller *Lucida Sans Unicode*, som båda ger såväl god läsbarhet som god teckenåtergivning. Även andra teckensnitt kan väljas, men då blir återgivningen av vissa specialtecken och diakritkombinationer sämre.

Teckenåtergivningen i webbmiljö (t.ex. LIBRIS webbsök) är till stor del beroende av webbläsare och det teckenstöd som användaren har installerat på sin lokala dator.

Kombinerande diakriter skall företrädesvis skrivas/kopieras in som färdiga (prekomponerade) teckenpaket. I stort sett har alla tänkbara kombinationer i det latinska alfabetet definierats som giltiga tecken. Sådana färdiga teckenpaket kan normalt enkelt raderas genom en enda tangentnedtryckning.

Ogiltiga/odefinierade tecken **kan** förekomma framförallt i äldre poster (konverterade från ett ursprungligt LIBRISIII-format). Katalogposter som innehåller sådana felaktiga tecken flaggas med gul bakgrundsfärg och det felaktiga tecknet rödmarkeras (varningsflagga). Dessutom finns en valideringsfunktion som förhindrar poster med ogiltiga/odefinierade tecken att överhuvudtaget sparas i LIBRIS databas. Notera att [katalogiseringsklientens defaultinställningar](#) under *Options* → *Preferences* → *Validation* inte får ändras.

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

De specialtecken och diakritkombinationer (inkl. svenska å, ä, ö) som förekommer i remoteimporterade katalogposter kan normalt ligga kvar oförändrade. Se även vad som sägs under [avsnitt 3.3](#).

Det är möjligt att parallellregistrera titlar med icke-latinsk originalskrift via länkfält 880.

Katalogposter lagras och exporteras med Unicodetecknen transformerade till UTF-8. De bibliotek som importerar sina poster via batchexport, LibrisXP eller LIBRIS applikationsserver kan välja teckenuppsättning, UTF-8 med olika varianter av pre-/dekomponering eller ren Latin-1 (ISO 8859-1). Se [LIBRIS Exportformat](#) resp. [Hantering av icke-latinsk skrift](#).

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Inställningar i katalogiseringsklienten

Defaultinställningar för validering och teckenhantering ("varningsflagga") får ej ändras. Klicka på *Options* (menyraden) och välj *Preferences* för att kontrollera att de överensstämmer med bild 1-2.

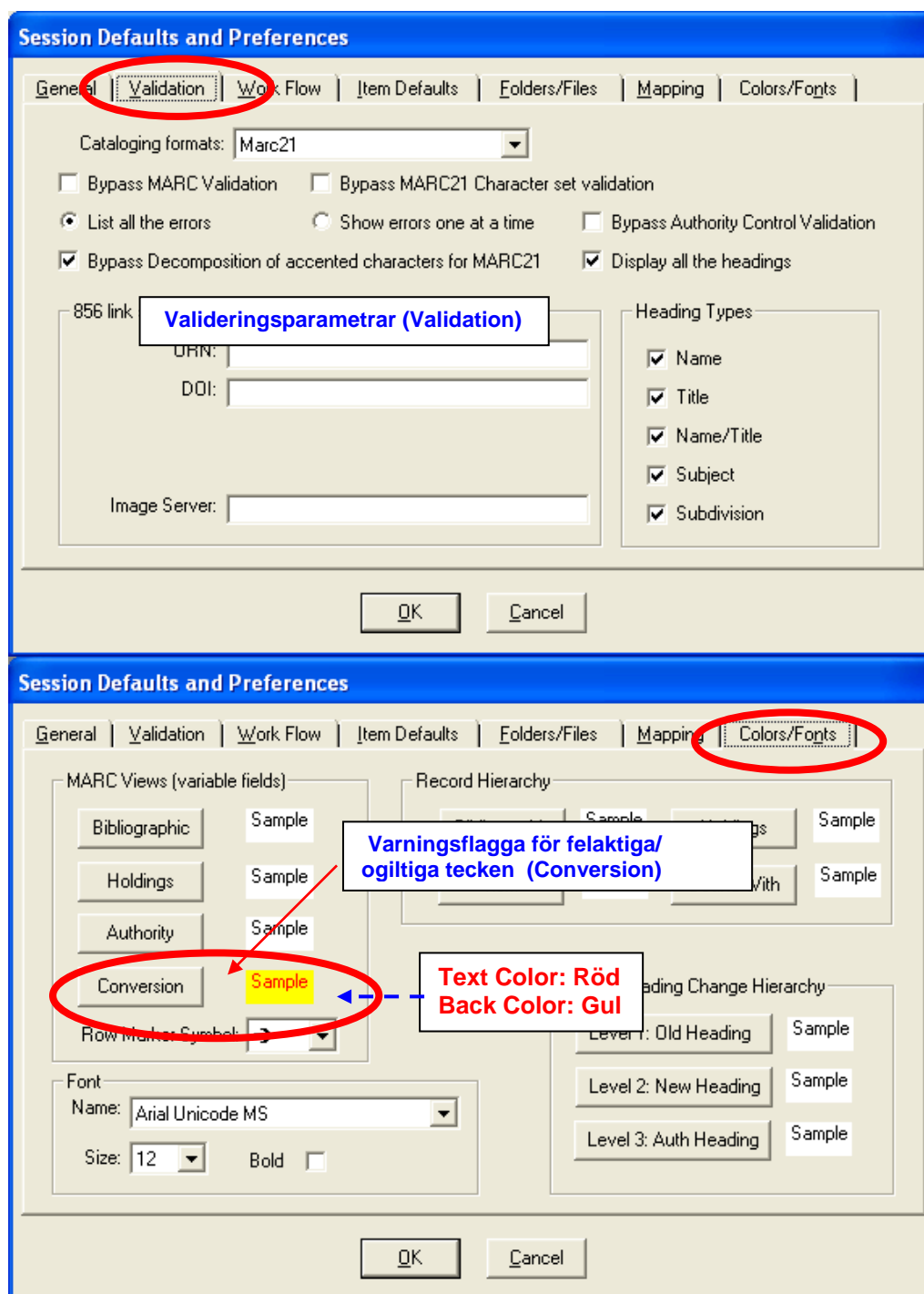

Bild 1-2: Defaultinställning för teckenvalidering (validation) och varningsflagga för ogiltiga tecken (conversion) i katalogiseringsklienten.

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Katalogisatörer kan välja teckensnitt i såväl katalogposter (bild 3) som index- och träfflistor (bild 4-5). I första hand rekommenderas något av de unicodebaserade *Arial Unicode MS* eller *Lucida Sans Unicode*, som båda ger såväl god läsbarhet som god teckenåtergivning. Även andra teckensnitt kan väljas, men då blir återgivningen av icke-latinska tecken, vissa specialtecken och diakritkombinationer sämre.

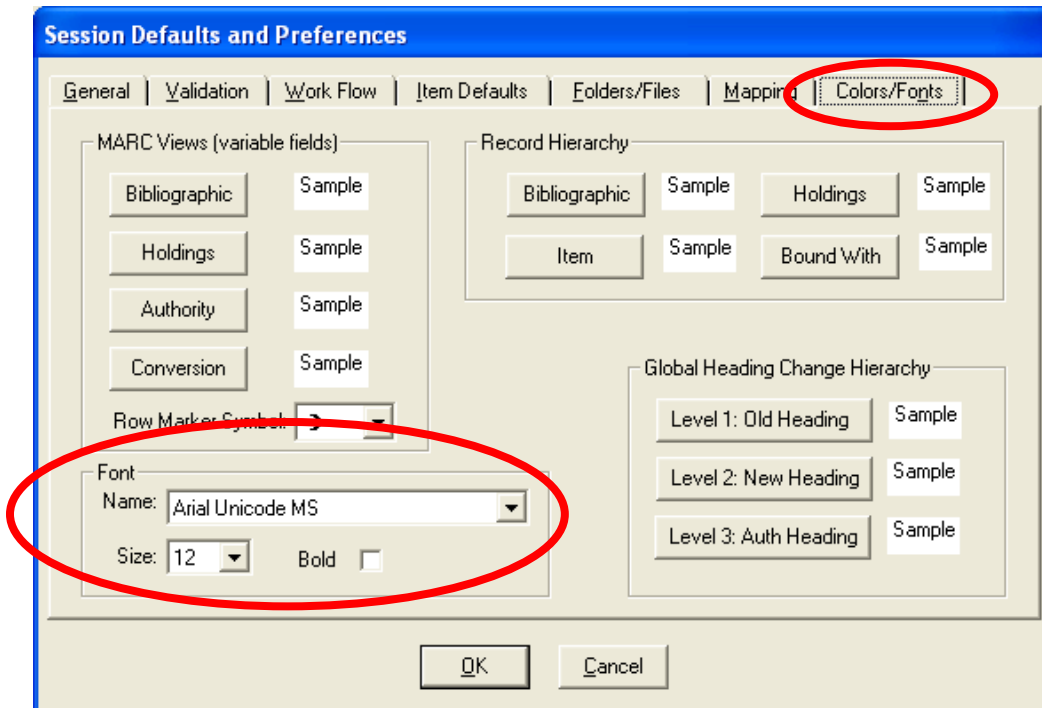

Bild 3: Teckensnitt (fonts) i katalogiseringsklienten (katalogposter).

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Browse Headings List

Font: Arial Unicode MS

	Bibs	Namn <aukt.index>	Heading	Heading Type
	2	Wittgenstein, Ludwig Adolf Peter, 1769-1843		personal name
	48	Wittgenstein, Ludwig		personal name
Authorized	204	Wittgenstein, Ludwig, 1889-1951		personal name
	2	Wittgenstein, Madeleine		personal name
	1	Wittgenstein, Ottokar		personal name
	1	Wittgenstein, Ottokar G.		personal name
	1	Wittgenstein, Paul		personal name
	2	Wittgenstein, Philipp		personal name
	1	Wittgenstein-Symposium (1979 : Roma)		meeting name

OK Cancel Search Authority Copy

Browse: Namn <aukt.index>=wittgenst

Titles Index

Font: Arial Unicode MS

Namn <aukt.index>	Titel	Utgivningsår (008)	Medietyp
Wittgenstein, Ludwig, 1889-1951	Wittgenstein's lectures on the foundations of mathematics, Cambridge, 1939 : from the notes of R.G. Bosanquet, Norman Malcolm, Rush Rhees and Yorick Smythies / edited by Cora Diamond	1989-1975	
Wittgenstein, Ludwig, 1889-1951	Wittgenstein's lectures on philosophical psychology, 1946-47 / notes by P.T. Geach, K.J. Shah, A.C. Jackson ; edited by P.T. Geach.	1989-	

OK Cancel Search Select All Clear All

204 Records Found Search: Namn <aukt.index>=wittgenst

Bild 4-5: Teckensnitt (font) i index- och träfflista (Headings List resp. Titles Index)

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Hantering av icke-latinsk skrift

Grekiska tecken kan i princip användas obegränsat i den mån de behövs för korrekt återgivning av matematiska och kemiska formler. Ett urval av dem går att registrera via Voyagers teckenstöd ([Special Character Entry](#)). För övriga grekiska tecken/symboler hänvisas till annat standardverktyg ([teckenstöd](#)) för registrering.

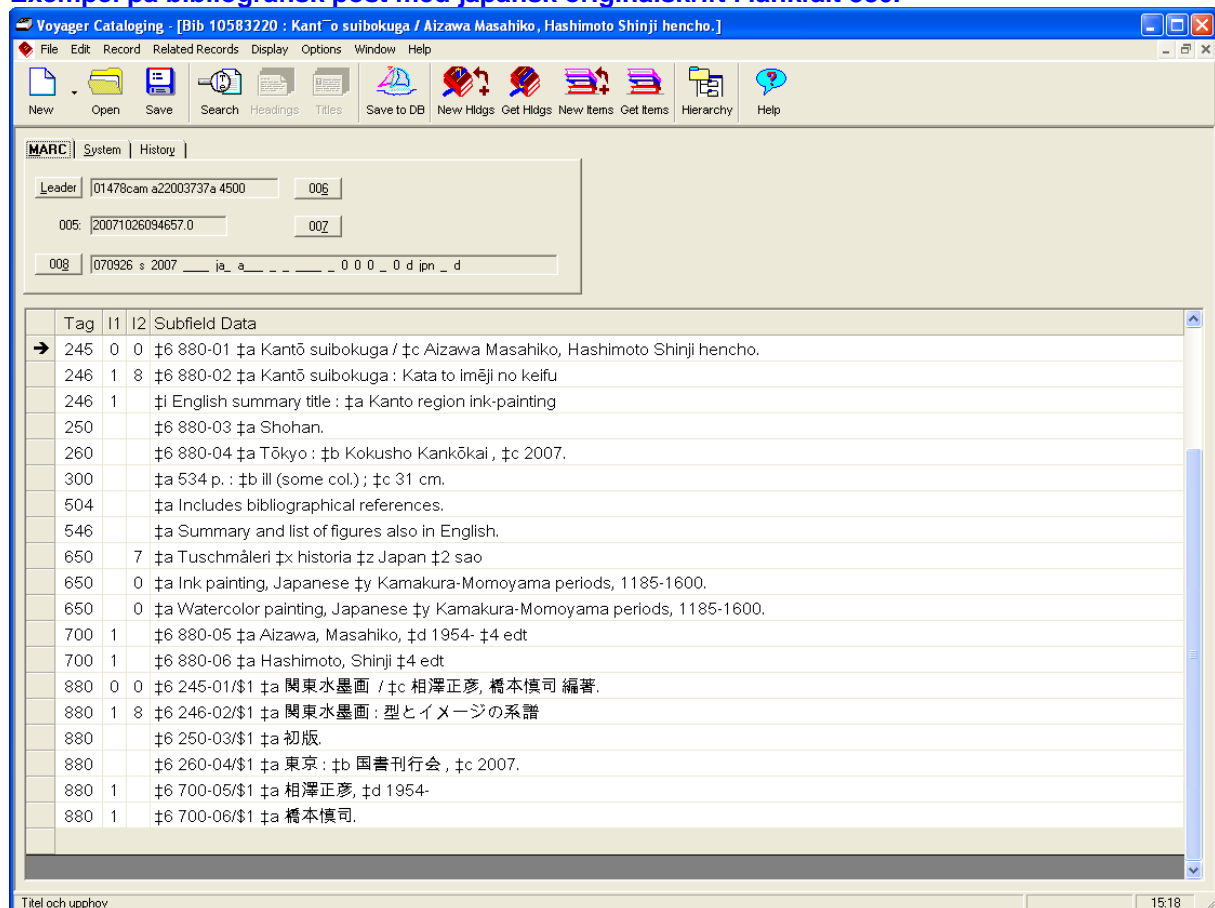
Med Unicode följer också möjligheten att registrera originalschrift av grekiska, kyrilliska, arabiska och andra titlar. Detta skall i så fall göras med parallellregistrering via **länkfält 880** enligt MARC21-standard (transkriberad/translittererad latinsk skrift i "normalfälten" + originalschrift i sammanlänkade 880-fält). Metoden kan användas i såväl bibliografiska poster som beståndsposter. För beskrivning av länkmotodiken, se [LIBRIS Formathandbok, delfält #6 Länkning](#).

Observera att fält 880 som förekommer i remoteimporterade poster bör kvarligga oförändrade.

I auktoritetsposter registreras namnform med icke-latinska tecken företrädesvis som vanlig se-hänvisning i fält 4XX.

Registrering sker lämpligen med hjälp av virtuellt tangentbord eller annat standardverktyg ([teckenstöd](#)).

Exempel på bibliografisk post med japansk originalschrift i länkfält 880.

Voyager Cataloging - [Bib 10583220 : Kantō suibokuga / Aizawa Masahiko, Hashimoto Shinji hencho.]

File Edit Record Related Records Display Options Window Help

New Open Save Search Headings Titles Save to DB New Hldgs Get Hldgs New Items Get Items Hierarchy Help

MARC | System | History

Leader 01478cam a22003737a 4500 006

005 20071026094657.0 007

008 070926 s 2007 _a_ a _ _ _ 0 0 0 _ 0 d jpn _ d

Tag	l1	l2	Subfield Data
→ 245	0	0	‡6 880-01 ‡a Kantō suibokuga / ‡c Aizawa Masahiko, Hashimoto Shinji hencho.
246	1	8	‡6 880-02 ‡a Kantō suibokuga : Kata to imēji no kelfu
246	1		‡i English summary title : ‡a Kanto region ink-painting
250			‡6 880-03 ‡a Shohan.
260			‡6 880-04 ‡a Tōkyō : ‡b Kokusho Kankōkai, ‡c 2007.
300			‡a 534 p. : ‡b ill (some col.) ; ‡c 31 cm.
504			‡a Includes bibliographical references.
546			‡a Summary and list of figures also in English.
650	7		‡a Tuskmåleri ‡x historia ‡z Japan ‡2 sao
650	0		‡a Ink painting, Japanese ‡y Kamakura-Momoyama periods, 1185-1600.
650	0		‡a Watercolor painting, Japanese ‡y Kamakura-Momoyama periods, 1185-1600.
700	1		‡6 880-05 ‡a Aizawa, Masahiko, ‡d 1954- ‡4 edt
700	1		‡6 880-06 ‡a Hashimoto, Shinji ‡4 edt
880	0	0	‡6 245-01/\$1 ‡a 関東水墨画 / ‡c 相澤正彦, 橋本慎司 編著.
880	1	8	‡6 246-02/\$1 ‡a 関東水墨画 : 型とイメージの系譜
880			‡6 250-03/\$1 ‡a 初版.
880			‡6 260-04/\$1 ‡a 東京 : ‡b 国書刊行会, ‡c 2007.
880	1		‡6 700-05/\$1 ‡a 相澤正彦, ‡d 1954-
880	1		‡6 700-06/\$1 ‡a 橋本慎司.

Titel och upphov 15:18

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Observera! Var uppmärksam vid registrering av höger-vänster-orienterade skriftarter (t.ex. arabiska, hebreiska, jiddisch), Titlar, namn och liknande måste skrivas in i sin logiska ordning, men så att uppgiften blir läsbar från vänster till höger. Texten blir automatiskt höger-vänster-orienterad då den visas i webbmiljö – dvs texten kan läsas från höger till vänster.

Exempel på bibliografisk post med arabisk originalskrift i länkfält 880.

I katalogiseringsklienten, skriv in de arabiska tecknen i sin logiska ordning från vänster till höger.

Voyager Cataloging - [Bib 10605317 : R'awī Qurtubah : riwāyah / 'Abd al-Jabbār 'Adwān.]

File Edit Record Related Records Display Options Window Help

New Open Save Search Headings Titles Save to DB New Hldgs Get Hldgs New Items Get Items Hierarchy Help

MARC | System | History |

Leader: 01142cam a22003374a 4500 006

005: 20071116133151.0 00Z

008: 060609 s 2006 le _ _ _ _ _ 0 0 0 _ f _ ara r c

Tag	I1	I2	Subfield Data
020			‡a 9789953711522 (Lebanon)
020			‡a 1871976022 (London)
020			‡a 9781871976021 (London)
035			‡a (OCoLC)71276510
042			‡a pcc
050	4		‡a PJ7810.D595 ‡b R28 2006
082	0	4	‡a 892.7/3/6 ‡2 22
084			‡a Hsg.01 ‡2 Kssb/8
100	1		‡6 880-01 ‡a 'Adwān, 'Abd al-Jabbār.
245	1	0	‡6 880-02 ‡a Rāwī Qurtubah : ‡b riwāyah / ‡c 'Abd al-Jabbār 'Adwān.
246	1	5	‡a Rawī Cordoba
250			‡6 880-03 ‡a al-Ṭab'ah 1.
260			‡6 880-04 ‡a Bayrūt : ‡b Dār al-Fārābī, ‡c 2006.
300			‡a 591 p. ; ‡c 23 cm.
650	0		‡a Arabic fiction.
880	1		‡6 100-01/(3/r ‡a ناودع دبع ، رابجلال دبع.
880	1	0	‡6 245-02/(3/r ‡a ناودع دبع يوار : ‡b ناودع دبع / ‡c رابجلال دبع
880			‡6 250-03/(3/r ‡a 1. دة بطل
880			‡6 260-04/(3/r ‡a توريب : ‡b راد راد ، ‡c 2006.

I webbmiljö (t.ex. LIBRIS webbsök) ändras skriftorientering automatiskt, så att texten blir läsbar från höger till vänster.

Titel m.m. i originalskrift

- عدوان ، عبد الجبار ،
- راوي قرطبة ؛ رواية / عبد الجبار عدوان
- الطبعة 1
- بيروت ؛ دار الفارابي، 2006

Länkfält 880 följer alltid med vid postexport. Bibliotek som tar över sina poster via batchexport, LibrisXP eller LIBRIS applikationsserver kan välja teckenuppsättning, beroende på vad som stöds i deras respektive lokala system (Unicode/UTF-8 med olika varianter av pre-/dekomponering eller ren Latin-1 (ISO 8859-1)).

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

- Med Latin-1 försvinner alla icke-latinska tecken, däremot finns fält 880 med delfältskoder och kvarvarande interpunktion, siffror eller latinska tecken kvar.
- Med UTF-8 behålls alla 880-fält intakta. Dekomponerad UTF-8 kan i webbmiljö dock ge ofullständig visning av teckenkombinationer uppbyggda av flera beståndsdelar, t.ex. vissa koreanska Hanguktecken.

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

1. Tangentbordets tecken

Tangentbordet kan användas i sitt normalläge, ungefär på samma sätt som vid vanlig ordbehandling (t.ex. i Word).

1.1. Bokstäver, siffror och självständiga specialtecken

0-9	siffror	A-Ö	versala bokstäver
a-ö	gemena bokstäver		blanktecken (mellanslag)
§	paragraftecken	½	en halv
!	utropstecken	"	Citattecken
+	plustecken	#	Sektionstecken
¤	valutatecken	%	Procenttecken
&	ampersand	/	snedstreck (slash)
(vänsterparentes)	Högerparentes
=	likhetstecken	?	Frågetecken
@	commercial at	£	Pundtecken
\$	dollartecken	€	Eurotecken
'	apostrof	*	Asterisk
,	kommatecken	.	Punkt
;	semikolon	:	Kolon
[vänster hakparentes]	höger hakparentes
{	vänsterklammer	}	Högerklammer
\	backslash	<	mindre än / vänster vinkelparentes
>	större än / höger vinkelparentes		vertikal linje ("fyllnadstecken")

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

1.2. Diakritkombinationer

En kombinerande diakrit är en accent eller ett annat diakritiskt tecken, som kan kombineras med gemen eller versal bokstav, t.ex. à, â, ë. Den kombinerande diakriten fungerar alltså **inte** som självständigt tecken.

Diakritkombinationer skrivs som vid normal ordbehandling, dvs med **<diakrit>+<bokstav>**.

Exempel: n med tilde skrivs ~+n. I Voyager visas detta som ñ.

Denna inmatningsmetod är likvärdig med att kopiera/skriva in hela diakritkombinationen som ett enda (prekomponerat) tecken (jfr vad som sägs i avsnittet [Introduktion](#)).

De diakritkombinationer som går att skriva in via tangentbordets normalläge redovisas nedan. För övriga kombinationer hänvisas till avsnitt 2, [Special character Entry, Special character Mode, Kortkommandon](#), respektive 3, [Registrering med annat teckenstöd](#).

Diakrit	Diakritnamn	Kan kombineras
`	grav accent (grekisk varia)	À Ê Ì Ò Ù à è ì ò ù
´	akut accent (grekisk oxia)	Á É Í Ó Ú Ý á é í ó ú ý
¨	trema (dieresis, omljud) (grekisk dialytika)	Ë Ï Ü ë ï ü ÿ
^	cirkumflex	Â Ê Î Ò Ù â ê î ô û
~	tilde	Ã Ñ Õ ã ñ õ

1.3. Självständiga diakritiska tecken

Vissa diakritiska tecken kan också förekomma i form av självständiga tecken, dvs utan att kombineras med bokstav eller annat tecken.

Självständiga diakritiska tecken skrivs som vid normal ordbehandling, dvs med **<diakrit>+<blanktecken>**.

Exempel: Självständig tilde som förekommer i t.ex. en URL skrivs ~+<blank>. I Voyager visas detta som ~.

De självständiga diakritiska tecken som går att skriva in via tangentbordets normalläge redovisas nedan. För övriga tecken hänvisas till avsnitt 3, [Registrering med annat teckenstöd](#).

Tecken	Teckennamn
`	grav accent
´	akut accent
^	Cirkumflex
~	Tilde
¨	Trema

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

2. Special Character Entry, Special Character Mode, Kortkommandon

De tecken och teckenkombinationer som inte går att framställa via tangentbordets normalläge kan kopieras in eller registreras, antingen via Voyagers teckenstöd (*Special Character Entry, Special Character Mode, Kortkommandon*) eller med hjälp av lämpligt standarverktyg ([teckenstöd](#)).

Vanligt förekommande tecken och diakritkombinationer har definierats för inkopiering via *Special Character Entry*. Ett urval av dessa kan även registreras, antingen genom att man försätter tangentbordet i specialteckenläge (*Special Character Mode*) eller genom att man registrerar tecknet med hjälp av ett *Kortkommando (Alt+Siffror)* via tangentbordets normalläge.

För att öppna fönstret **Special Character Entry**, ställ markören på önskad plats i katalogposten. Tryck därefter ned tangenterna *Ctrl+E*, alternativt klicka på menyradens *Edit* och välj *Special Character Entry*.

För att försätta tangentbordet i specialteckenläge (**Special Character Mode**), tryck ned tangenterna *Ctrl+D*, alternativt klicka på menyradens *Edit* och välj *Special Character Mode*.

2. Alternativt, försätt tangentbordet i specialteckenläge:
 2.1. Tryck *Ctrl+D*, eller klicka på *Edit* och välj *Special Character Mode*
 2.2. Registrera önskat/önskade tecken, och återgå till normalläge (med *Ctrl+D* eller via menyradens *Edit*)

2. Öppna Special Character Entry:
 Tryck *Ctrl+E*, eller klicka på menyradens *Edit* och välj *Special Character Entry*

Key Press	Text Insert	Description
i	ı	2/ gement i utan punkt (turkiska)
d	đ	2/ gement stunget (Armeniska, samiska, vietnamesiska)
h	ħ	2/ gement stunget
l	ł	2/ gement stunget
t	ţ	2/ gement stunget
+	þ	2/ gement thorn (Isländska, fönöngölska)
-	ø	2/ gement ø (danska, norska, färöiska)

Teckennamn
Infoga tecken
 (Special Character Entry)
Tangenttryckning
 (Special Character Mode)

1. Ställ markören där tecknet skall kopieras in i katalogposten

3. Infoga tecken:
 Välj önskat tecken, och klicka på *Insert* eller *Insert/Close*
 (Stäng specialteckenfönstret med *Close*)

Bild 6: Special Character Entry / Special Character Mode

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Nedanstående tabell redovisar de tecken och teckenkombinationer som kan kopieras in via *Special Character Entry*.

Kolumnerna 3 och 4 ger i förekommande fall motsvarande tangenttryckningar med *Special Character Mode* (dvs med tangentbordet försatt i specialteckenläge) och *Kortkommandon* (dvs med *Alt+Siffror* och tangentbordet i normalläge).

2.1. Gemena bokstäver och diakritkombinationer

Tecken (text insert)	Teckennamn (description)	Special Character Mode (key press)	Kortkommando (Alt+siffror)
ă	gement a med brevis (rumänska, vietnamesiska ...)	a	---
ā	gement a med macron (lettiska ...)	b	---
ą	gement a med ogonek (polska, litauiska ...)	c	---
æ	gement ae, ligatur	d	Alt+0230
ç	gement c med akut accent (polska, kroatiska ...)	e	---
ċ	gement c med cedilj	f	Alt+0231
č	gement c med haček (tjeckiska, slovakiska, slovenska ...)	g	---
ď	gement d med haček (tjeckiska, slovakiska)	h	---
đ	gement d, stunget (kroatiska, samiska, vietnamesiska)	i	---
ě	gement e med haček (tjeckiska ...)	j	---
ē	gement e med macron (lettiska ...)	k	---
ę	gement e med ogonek (polska, litauiska ...)	l	---
ē	gement e med punkt över (lettiska)	m	---
ἠ	gement eng (samiska, mende ...)	n	---
ð	gement eth (isländska, färöiska, fornengelska)	o	Alt+0240
Ʒ	gement ezh (skoltsamiska)	p	---
ğ	gement g med brevis (turkiska, azerbajdzjanska)	q	---
ġ	gement g med cedilj (lettiska)	r	---
ï	gement i med brevis	s	---
ī	gement i med macron (lettiska ...)	t	---
į	gement i med ogonek (litauiska ...)	u	---
ı	gement i utan punkt (turkiska, azerbajdzjanska)	v	---
ķ	gement k med cedilj (lettiska)	w	---
í	gement l med akut accent (slovakiska)	x	---
ļ	gement l med cedilj (lettiska)	y	---

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

ĭ	gement i med haček (slovakiska)	z	---
ł	gement l, stunget (polska ...)	!	---
ń	gement n med akut accent (polska)	”	---
ņ	gement n med cedilj (lettiska)	%	---
ň	gement n med haček (tjeckiska, slovakiska)	/	---
ő	gement o med dubbel akut accent (ungerska)	(---
ơ	gement o med horn (vietnamesiska))	---
ō	gement o med macron (lettiska ...)	=	---
ø	gement o med ogonek (samiska, irokesiska, fornisländska)	?	---
œ	gement oe, ligatur (franska ...)	@	Alt+0156
ř	gement r med akut accent (slovakiska ...)	\$	---
ŗ	gement r med cedilj (lettiska)	{	---
ř	gement r med haček (tjeckiska)	[---
ś	gement s med akut accent (polska ...)]	---
ş	gement s med cedilj (turkiska, azerbajdzjanska, rumänska ...)	}	---
š	gement s med haček (tjeckiska, estniska, slovakiska ...)	+	Alt+0154
ß	gement ss (esstzet)	\	Alt+223
ț	gement t med cedilj (rumänska ...)	^	---
ť	gement t med haček (tjeckiska, slovakiska)	~	---
ţ	gement t, stunget (samiska)	,	---
þ	gement thorn (isländska, fornengelska)	*	Alt+0254
ŭ	gement u med brevis	<	---
ű	gement u med dubbel akut accent (ungerska)	>	---
ư	gement u med horn (vietnamesiska)		---
ū	gement u med macron (lettiska, litauiska ...)	.	---
ų	gement u med ogonek (litauiska)	:	---
ů	gement u med ring över (tjeckiska ...)	-	---
ż	gement z med akut accent (polska ...)	_	---
ž	gement z med haček (tjeckiska, estniska ...)	,	Alt+0158
ż	gement z med punkt över (polska ...)	<mellanslag>	---
ø	gement ø (danska, norska, färöiska)	;	Alt+0248

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

2.2. Versala bokstäver och diakritkombinationer

Tecken (text insert)	Teckennamn (description)	Special Character Mode (key press)	Kortkommando (Alt+siffror)
Ä	versalt A med brevis	A	---
Ā	versalt A med macron (lettiska ...)	B	---
Ą	versalt A med ogonek (polska, litauiska ...)	C	---
Æ	versalt Ae, ligatur	D	Alt+0198
Ć	versalt C med akut accent (polska, kroatiska ...)	E	---
Ç	versalt C med cedilj	F	Alt+0199
Ĉ	versalt C med haček (tjeckiska, slovakiska, slovenska ...)	G	---
Ď	versalt D med haček (tjeckiska, slovakiska)	H	---
Đ	versalt D, stunget / versalt Eth (kroatiska, samiska, vietnamesiska, isländska ...)	I	---
Ě	versalt E med haček (tjeckiska ...)	J	---
Ē	versalt E med macron (lettiska ...)	K	---
Ę	versalt E med ogonek (polska, litauiska ...)	L	---
Ė	versalt E med punkt över (lettiska)	M	---
Ɔ	versalt Eng (samiska, mende ...)	N	---
Ӗ	versalt Ezh (skoltsamiska ...)	O	---
Ğ	versalt G med brevis (turkiska, azerbajdzjanska)	P	---
Ģ	versalt G med cedilj (lettiska)	Q	---
İ	versalt I med brevis	R	---
Ī	versalt I med macron (lettiska ...)	S	---
Į	versalt I med ogonek (litauiska ...)	T	---
İ̇	versalt I med punkt över (turkiska, azerbajdzjanska)	U	---
Ḳ	versalt K med cedilj (lettiska)	V	---
Ľ	versalt L med akut accent (slovakiska)	W	---
Ļ	versalt L med cedilj (lettiska)	X	---
Ĺ	versalt L med haček (slovakiska)	Y	---
Ł	versalt L, stunget (polska ...)	Z	---
Ń	versalt N med akut accent (polska)	0	---
Ņ	versalt N med cedilj (lettiska)	1	---
Ň	versalt N med haček (tjeckiska, slovakiska)	2	---
Ő	versalt O med dubbel akut accent (ungerska)	3	---
Ỗ	versalt O med horn (vietnamesiska)	4	---

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Ō	versalt O med macron (lettiska ...)	5	---
Ȯ	versalt O med ogonek (samiska, irokesiska, fornisländska)	6	---
Œ	versalt Oe, ligatur (franska ...)	7	Alt+0140
Ŕ	versalt R med akut accent (slovakiska ...)	8	---
ŗ	versalt R med cedilj (lettiska)	9	---
Ř	versalt R med haček (tjeckiska)	<finns ej>	---
Ś	versalt S med akut accent (polska ...)	<finns ej>	---
Ş	versalt S med cedilj (turkiska, azerbajdzjanska, rumänska ...)	<finns ej>	---
Š	versalt S med haček (tjeckiska, estniska, slovakiska ...)	<finns ej>	Alt+0138
Ț	versalt T med cedilj (rumänska ...)	<finns ej>	---
ř	versalt T med haček (tjeckiska, slovakiska)	<finns ej>	---
ƒ	versalt T, stunget (samiska)	<finns ej>	---
þ	versalt Thorn (isländska, fornengelska)	<finns ej>	Alt+0222
Ů	versalt U med brevis	<finns ej>	---
Ű	versalt U med dubbel akut accent (ungerska)	<finns ej>	---
Ʊ	versalt U med horn (vietnamesiska)	<finns ej>	---
Ū	versalt U med macron (lettiska, litauiska ...)	<finns ej>	---
ų	versalt U med ogonek (litauiska)	<finns ej>	---
Ů	versalt U med ring över (tjeckiska ...)	<finns ej>	---
Ỳ	versalt Y med trema (franska, igbo)	<finns ej>	Alt+0159
Ż	versalt Z med akut accent (polska ...)	<finns ej>	---
Ż	versalt Z med punkt över (polska ...)	<finns ej>	---
Ž	versalt Z med haček (tjeckiska, estniska ...)	<finns ej>	Alt+0142
Ø	versalt Ø (danska, norska, färöiska)	<finns ej>	Alt+0216

2.3. Specialtecken och symboler

Tangenttryckning för *Special Character Mode* finns ej.

Tecken (text insert)	Teckennamn (description)	Kortkommando (Alt+siffror)
.	hög punkt	Alt+0183
¿	omvänt frågetecken (spanska)	Alt-0191
¡	omvänt utropstecken (spanska)	Alt+0161
♭	symbol: b-förtecken (musik)	---

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

©	symbol: copyrighttecken	Alt+0169
Ⓟ	symbol: fonogramtecken	---
°	symbol: gradtecken	Alt+0176
®	symbol: inregistrerat varumärke	Alt+0174
#	symbol: korstecken (musik)	---
±	symbol: plus/minus	Alt+0177
‘	translittererat arabiskt ain	---
’	translittererat arabiskt alif (hamzah)	---
”	translittererat ryskt hårdtecken (tverdyj znak)	---
’	translittererat ryskt mjuktecken (mjagkij znak)	---

2.4. Upphöjda tecken

Tangenttryckning för *Special Character Mode* finns ej.

Tecken (text insert)	Teckennamn (description)	Kortkommando (Alt+siffror)
-	upphöjt -	---
(upphöjt (---
)	upphöjt)	---
+	upphöjt +	---
0	upphöjt 0	---
1	upphöjt 1	Alt+00B9
2	upphöjt 2	Alt+0178
3	upphöjt 3	Alt+0179
4	upphöjt 4	---
5	upphöjt 5	---
6	upphöjt 6	---
7	upphöjt 7	---
8	upphöjt 8	---
9	upphöjt 9	---

2.5. Nedsänkta tecken

Tangenttryckningar för *Special Character Mode* respektive *Kortkommandon* finns ej.

Tecken (text insert)	Teckennamn (description)
-	nedsänkt -
(nedsänkt (
)	nedsänkt)

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

+	nedsänkt +
0	nedsänkt 0
1	nedsänkt 1
2	nedsänkt 2
3	nedsänkt 3
4	nedsänkt 4
5	nedsänkt 5
6	nedsänkt 6
7	nedsänkt 7
8	nedsänkt 8
9	nedsänkt 9

2.6. Grekiska tecken (matematiska och kemiska symboler)

Grekiska tecken används **bland annat** då det behövs för att korrekt återge matematiska och kemiska formler i t.ex. titlar. Ett urval av de vanligast förekommande gemena grekiska tecknen/symbolerna har definierats i *Special Character Entry*. Vid behov av ytterligare grekiska symboler hänvisas till avsnitt 3, [Registrering med annat teckenstöd](#).

Det går också att använda länkfält 880 för parallellregistrering i icke-latinsk skriftart (latinsk + grekisk, kyrillisk, arabisk etc.), se avsnittet [Hantering av icke-latinsk skrift](#).

Nedan redovisas de tecken som kan kopieras in via *Special Character Entry* (tangentryckningar för *Special Character Mode* respektive *Kortkommandon* finns ej).

Tecken (text insert)	Teckennamn (description)
α	gement alfa
β	gement beta
δ	gement delta
ε	gement epsilon
γ	gement gamma
λ	gement lamda
μ	gement my
π	gement pi

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

3. Registrering med annat teckenstöd

De katalogisatörer som ofta använder specialtecken – eller har behov av tecken utöver de som kan registreras med övriga metoder – kan med fördel använda sig av annat standardverktyg, t.ex. Windows inbyggda teckenstöd för Unicode (*teckenuppsättning/charmap*) eller någon form av virtuellt tangentbord.

Windows inbyggda teckenstöd fungerar bäst för registrering av enstaka eller ett fåtal specialtecken. För registrering av icke-latinska tecken (t.ex. kyrilliska, arabiska, kinesiska) i länkfält 880 är det förmodligen mer praktiskt att använda annat teckenstöd för registrering, t.ex. någon form av virtuellt tangentbord.

Här ges en beskrivning av metodik för registrering (inkopiering av tecken) via Windows inbyggda teckenstöd (*teckenuppsättning/charmap*).

Det kan då ofta vara praktiskt att ha teckenfönstret öppet hela tiden som man arbetar med katalogiseringsklienten.

Bild 7-8 nedan illustrerar hur man öppnar och använder Fönstret *Teckenuppsättning/charmap* för inkopiering av tecken.

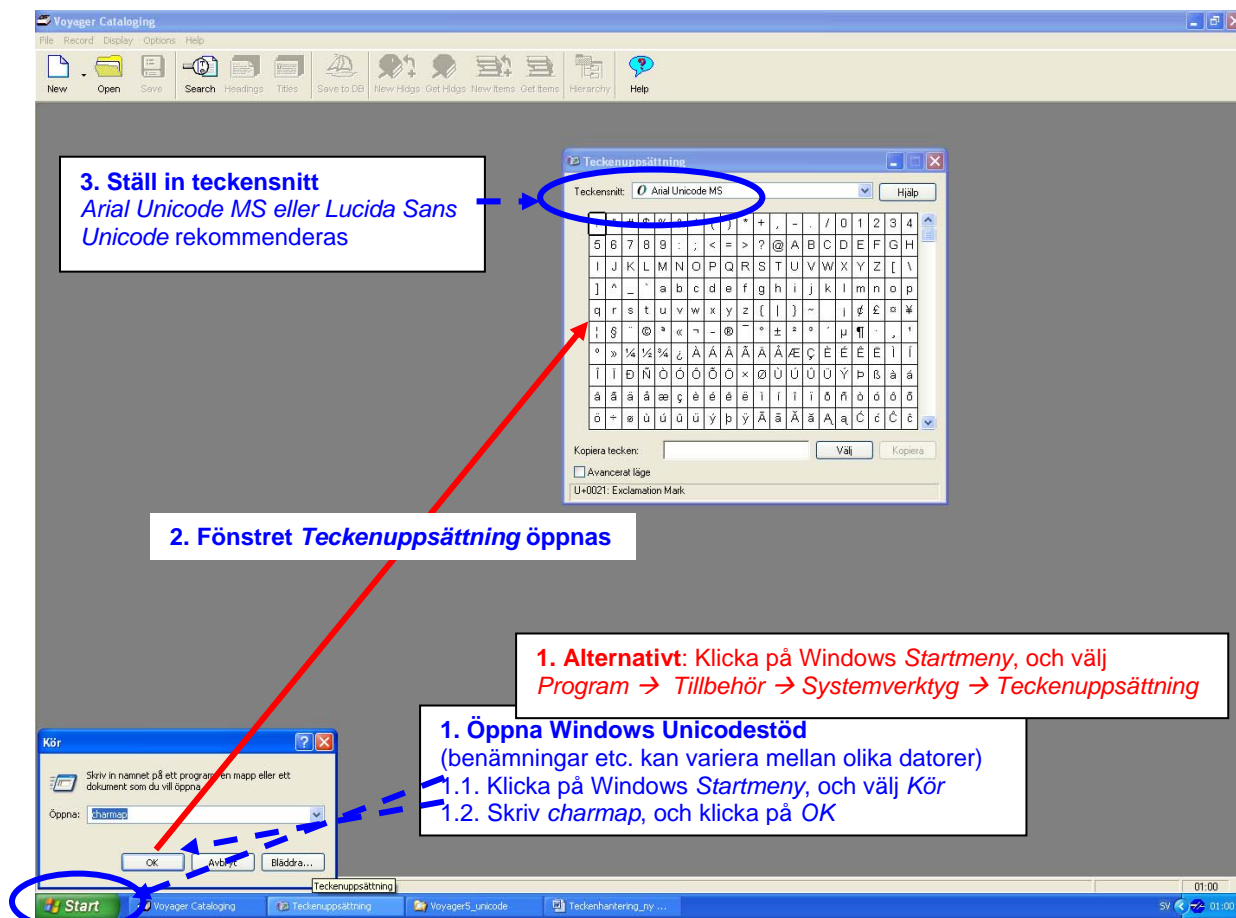

Bild 7: Windows inbyggda Unicodestöd: Öppna fönster Teckenuppsättning/charmap

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

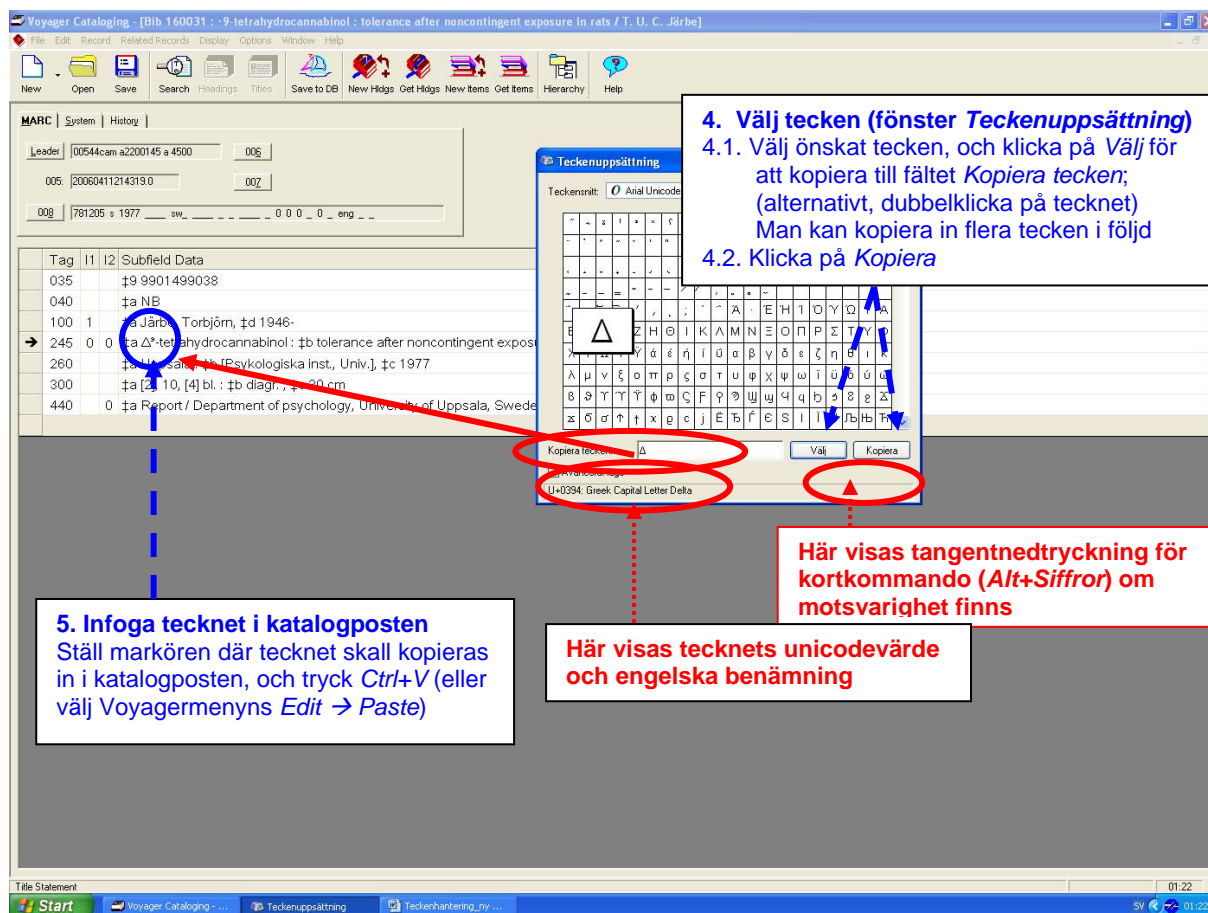

Bild 8: Windows inbyggda Unicodestöd: Kopiera in tecken via fönster Teckenuppsättning/charmap

Här nedan redovisas inkopieringsbara tecken. Tecknen är arrangerade efter unicodevärde i stigande ordning (U+0021 – U+FFFF). När man markerar ett tecken syns dess unicodevärde, engelska benämning och – om sådan finns - motsvarande tangentnedtryckning för kortkommando med tangentbordet i normalläge.

3.1. Tangentbordets normaltecken (*Latin, standard*)

ANVÄNDS NORMALT EJ. Normaltecken (unicodeintervall U+0021 – U+007E) registreras företrädesvis via [tangentbordet](#) i normalläge.

3.2. Specialtecken (*Latin-1*)

ANVÄNDS NORMALT EJ. Specialtecken inom unicodeintervall U+00A0 – U+00BF registreras företrädesvis via Voyagers teckenstöd ([Special character Entry](#), [Special Character Mode](#), [Kortkommandon](#)), eller i vissa fall via [tangentbordet](#) i normalläge.

Definierade specialtecken listas nedan. Fler tecken finns i [avsnitt 3.8](#)

Unicodeintervall	Tecken / Kommentar	Kortkommando (Alt+siffror)
U+00A1	omvänt utropstecken: ¡	Alt+0161
U+00A3 – U+00A5	valutasymboler: £ ¤ ¥	Alt+0163 – Alt+0165
U+00A7 – U+00A9	paragraf, självständig trema, copyright: § ¨ ©	Alt+0167 – Alt+0169

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

U+00AB	vänster dubbel vinkelparentes : «	Alt+0171
U+00AE – U+00B4	varumärke, självständig macron, grad, plus/minus, upphöjt 2-3, självständig akut accent: ® ¯ ° ± ² ³ ´	Alt+0174 – Alt+0180
U+00B7	hög punkt: ·	Alt+0183
U+00B9	upphöjt 1: ¹	Alt+0185
U+00BB	höger dubbel vinkelparentes: »	Alt+0187
U+00BD	en halv: ½	Alt+0189
U+00BF	omvänt frågetecken: ¿	Alt+0191

3.3. Diakritkombinationer och ligaturer m.m. (Latin-1 forts., utökad A-B)

[Kombinerande diakriter](#) registreras företrädesvis som färdiga (prekomponerade) teckenkombinationer. Med hjälp av Windows inbyggda unicodestöd kan man kopiera in en stor mängd sådana (latinska) diakritkombinationer, ligaturer och övriga specialtecken, utöver dem som går att framställa antingen via tangentbordets normalläge eller via *Special Character Entry*.

Dessa teckenpaket kan i de flesta fall redigeras (tas bort/ändras) med en enda tangentnedtryckning. Notera att [katalogiseringsklientens defaultinställningar](#) under *Options → Preferences → Validation* (bl.a. "Bypass MARC21 character set validation" och "Bypass decomposition of accented characters for MARC21") **inte** får ändras. Jämför dock [avsnitt 3.5](#) för de eventuella kombinationer som saknas.

De specialtecken och diakritkombinationer (inkl. svenska å, ä, ö) som förekommer i *remoteimporterade* katalogposter kan normalt ligga kvar oförändrade.

Nedan redovisas de teckenkombinationer som är definierade. Kombinationer markerade med en asterisk (*) kan även framställas via tangentbordet i normalläge; och kombinationer markerade med två asterisker (**) med *Special Character Entry*.

Unicodeintervall	Tecken / Kommentar	Kortkommando (Alt+siffror)
U+00C0 – U+00CF U+00D1 – U+00FF	akut accent*: Á É Í Ó Ú Ý á é í ó ú ý cedilj**: Ç ç cirkumflex*: Â Ê Î Ò Û â ê î ô û grav accent*: À È Ì Ò Ù à è ì ò ù ring över*: (Å) (å) tilde*: Ñ Ñ Õ õ Ñ ñ õ trema (dieresis, omljud)*: (Ä) (Ë) (Ï) (Ü) (Ö) (ä) (ë) (ï) (ö) (ü) (ÿ) stungna bokstäver**: Ø ø ligaturer**: Æ æ specialbokstäver**: Þ þ ß ð¹ multiplikationstecken: ×	Alt+0192 – Alt+0207 Alt+0209 – Alt+0205

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

	divisionstecken: +	
U+0100 – U+010F	akut accent**: Ć ć Ĺ ĺ Í í Ń ń Ŕ ŕ Ś ś Ź ź	---
U+0110 – U+0131	akut accent: Ę ę	
U+0134 – U+0137	brevis (båge över)**: Ă ă Ğ ğ İ i Ū ū	
U+0139 – U+013E	brevis (båge över): Ě ě Ŏ ŏ	
U+0141 – U+0148	cedilj**: Ğ ę Ķ ķ Ļ ļ Ņ ņ Ŗ ŗ Š š Ţ ţ	
U+014A – U+017E	cirkumflex: Ć ć Ğ ğ Ĥ ĥ Ĵ ĵ Š š Ŵ ŵ Ŷ ŷ	
U+018F	dubbel akut accent**: Ő ő Ű ű	
U+01A0 – U+01A1	dubbel akut accent: Ĩ ĩ	
U+01AF – U+01B0	dubbel grav accent (slovenska, kroatiska):	
U+01B7	Ă ă Ě ě Ĩ ĩ Ŏ ŏ Ŗ ŗ Ű ű	
U+01CD – U+01D4	haček (caron)**: Č č Ď ě Ě ě Ľ ľ Ń ń Ŕ ŕ Š š Ţ ţ Ž ž	
U+01D5 – U+01DC	haček (caron): Ā ā Ğ ğ Ĩ ĩ Ĵ ĵ Ķ ķ Ŏ ŏ Ű ű Ź ź	
U+01DE – U+01E3	horn (vietnamesiska)**: Ő ơ Ū ư	
U+01E4 – U+01EB	macron (streck över)**: Ā ā Ę ę Ĩ ĩ Ŏ ŏ Ű ű	
U+01EC – U+01ED	ogonek (krok höger)**: Ą ą Ę ę Ĺ ĺ Ų ų	
U+01EE -- U+01F0	omvänd brevis (slovenska, kroatiska):	
U+01F4 – U+01F5	Ă ă Ě ě Ĩ ĩ Ŏ ŏ Ŗ ŗ Ű ű	
U+01FA – U +01FF	punkt över:** É é Í í Ž ž	
U+0200 – U+0217	punkt över: Ć ć Ğ ę	
U+0259	ring över**: Ū ū	
U+0292	tilde: Ĩ ĩ Ű ű	
	trema (dieresis, omljud)**: Ÿ	
	stungna bokstäver**: Đ đ Ľ ľ Ǽ ǽ	
	stungna bokstäver: Ħ ħ Ğ ę	
	ligaturer**: Œ œ	
	dubbeldiakriter (motsvarande):	
	Ă ă Ā ā Ą ą Ę ę Ĩ ĩ Ŏ ŏ Ű ű Ź ź Ű ű Ű ű Ű ű Ű ű	
	specialbokstäver**: ı ŋ Ʒ Ʒ	
	specialbokstäver (azerbajdzjanska): Ə ə	
U+1E00 – U+1E07	akut accent: Ķ ķ Ĺ ĺ Ŗ ŗ Ŵ ŵ	---
U+1E08 – U+1E09	båge under: Ħ ħ	
U+1E0A – U+1E13	cedilj: Đ đ Ħ ħ	
U+1E14 – U+1E17	cirkumflex: Ž ž	
U+1E18 – U+1E1B	cirkumflex under: Đ đ Ę ę Ĺ ĺ Ņ ņ Ţ ţ Ū ū	
U+1E1C -- U+1E1D	grav accent: Ŵ ŵ Ŷ ŷ	
U+1E1E – U+1E2D	hoi (krok över) (vietnamesiska):	

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

Observera dock att kombinationen kan uppföra sig på olika sätt före respektive efter det att posten sparats i LIBRIS.

- **Före**, <bokstav>+<diakrit> uppträder som två separata tecken: diakriten kan "smälta samman" med bokstaven (gäller särskilt versaler); eventuellt borttag görs lämpligen genom att man markerar hela kombinationen och trycker på *Delete*.
- **Efter**: <bokstav>+<diakrit> uppträder normalt som en färdig (prekombinerad) teckenkombination.

I vissa fall kan teckenkombinationen dock stanna kvar i dekomponerat läge även efter det att posten sparats i LIBRIS. Redigering (borttag/ändring) sker då enklast genom att man först markerar hela teckenkombinationen, och därefter trycker på <delete>. Detta gäller främst kombinationer som är förhållandevis ovanliga.

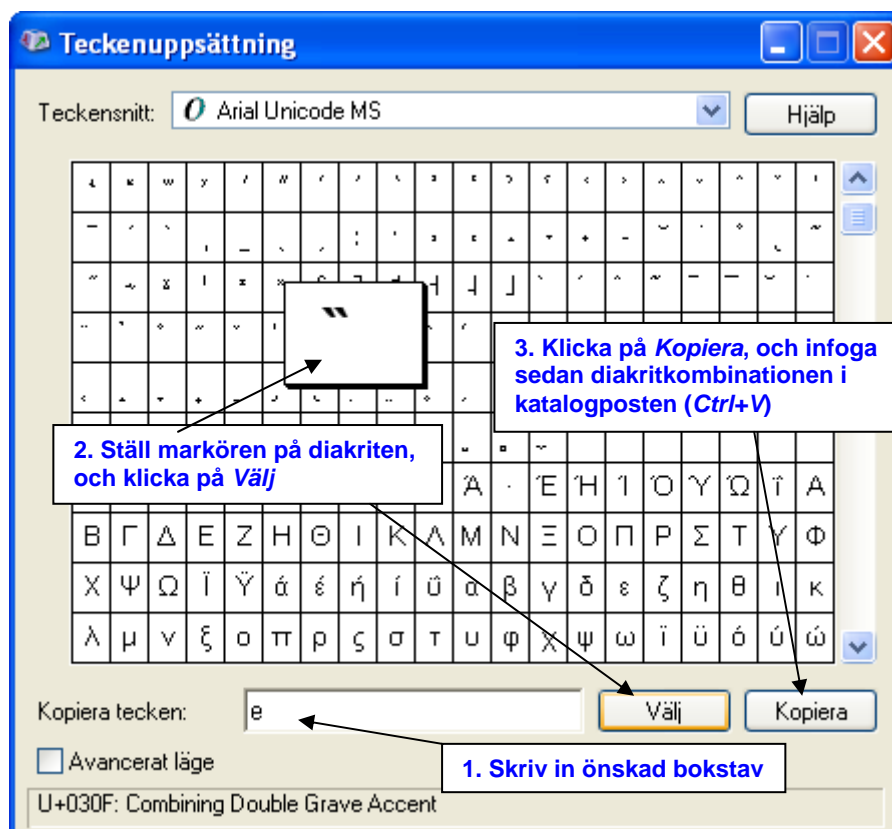

Bild 9: Inkopiering av kombinerande diakrit via fönster Teckenuppsättning/charmap

Följande avståndsändrande tecken och kombinerande diakriter har definierats:

Unicodeintervall	Tecken / Kommentar
U+02B9 – U+02BC (U+02BE)	avståndsändrande tecken (modifier): - translittererade ryska mjuk- och hårdtecken**: ' '' - translittererade arabiska ain och alif (hamzah)**: ' ' (?) ¹
U+0300 – U+0304 U+0306 – U+030C	kombinerande diakriter: - akut accent (grekisk oxia): ´

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

U+030F -- U+0315	- brevis (båge över) (grekisk vrachy): ˇ
U+031B – U+031C	- båge under: ˘
U+0323 – U+0328	- candrabindu (devanagari): ˆ
U+032D – U+032E	- cedilj (franska, turkiska, azerbajdzjanska ...): ˘
U+0330 – U+0333	- centrerat komma under (rumänska, lettiska, livonska): ˘
U+0360 – U+0361	- centrerat komma över: ˘
	- cirkumflex: ^
	- cirkumflex under: ˘
	- dubbel akut accent (ungerska, tjuvakiska): ˝
	- dubbel grav accent (serbisk o. kroatisk poetik): ˝
	- dubbel understrykning (låg linje): ˜
	- dubbeltide (täcker två bokstäver): ˆ
	- ej centrerat komma över: ˘
	- grav accent (varia): ˘
	- haček (caron): ˇ
	- hoi (krok över): ˘
	- horn (vietnamesiska): ˘
	- ligaturmarkör (dubbel omvänd brevis) (täcker två bokstäver): ˆ
	- macron (streck över): ˘
	- omvänd brevis (båge över): ˘
	- ogonek (krok höger) (polska, litauiska): ˘
	- omvänt komma över (lettiska): ˘
	- punkt under: ˘
	- punkt över: ˘
	- ring under: ˘
	- ring över: ˘
	- spegelvänd cedilj (vänster halvring under): ˘
	- spegelvänt komma över (grekisk dasia): ˘
	- streck (macron) under: ˘
	- tilde: ˘
	- tilde under: ˘
	- trema (dieresis, omljud) (grekisk dialytika): ˘
	- trema under: ˘
	- understrykning (låg linje): ˜

Kommentar:

1/ Modifier letter apostrophe (U+02BC, ') föredras för translittererat arabiskt alif (hamzah).

I poster katalogiserade före juni 2006 kan tecknet dock återges med Modifier letter right half ring (U+02BE, '); kan ligga kvar oförändrat.

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

	<ul style="list-style-type: none"> - promille: ‰ - primtecken: ' " "
U+2070 U+2074 – U+207B U+207D – U+207E	upphöjda tecken**: ˆ ˜ ˘ ˙ ˚ ˛ ˜ ˘ ˙ ˚ ˛ + - ()
U+2080 – U+208B U+208D – U+208E	nedsänkta tecken**: ˚ ˛ ˜ ˘ ˙ ˚ ˛ + - ()
U+20AC U+2113 U+2117 U+2122 U+2190 – U+2194 U+21CC U+2640 U+2642 U+266D U+266F	<u>symboler och pilar:</u> <ul style="list-style-type: none"> - eurotecken*: € - gement script l (literalsymbol): ℓ - fonogramtecken**: © - varumärke (trade mark): ™ - pilar: ← ↑ → ↓ ↔ ⇌ - kvinna (Venus): ♀ - man (Mars): ♂ - b-förtecken (musik)**: ♭ - korsförtecken (musik)**: ♯
U+221A U+221E U+222B U+223C U+2245 U+2248 U+2260 – U+2261 U+2264 – U+2265	<u>matematiska tecken:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kvadratrot: √ - oändlighet: ∞ - integral: ∫ - ekvivalens (tilde operator): ~ - approximativt lika med: ≅ - ungefär lika med: ≈ - ej lika med: ≠ - identiskt lika med: ≡ - mindre än eller lika med: ≤ - större än eller lika med: ≥

LIBRIS Katalogisering

Teckenregistrering i LIBRIS katalogsystem (Voyager 5.0)

3.9. CJK (kinesiska, japanska, koreanska)

Se avsnittet [Hantering av icke-latinsk skrift](#). De vanligaste tecknen inom nedanstående intervall är definierade.

Unicodeintervall	Tecken / Kommentar
U+3000 – U+303F	CJK symbols and punctuation
U+3091 – U+309E	Hiragana
U+30A1 – U+30FE	Katakana
U+3131 – U+318E	hangul compatability jamo
U+4E00 – U+9FA5	CJK unified ideographs
U+AC00 – U+D7A3	hangul syllables
U+F900 – U+FA2D	CJK compatability ideographs

3.10. Övriga tecken

ANVÄNDS NORMALT EJ, men kan förekomma i remoteimporterade poster.

Unicodeintervall	Tecken / Kommentar
U+FB1E	hebreiska presentationsformat
(U+FE20 – U+FE23)	kombinerande dubbelmarkörer (endast i äldre katalogposter) - ligaturmarkör, första och andra bokstaven: $\overset{\sim}{1}$ - dubbeltilde, första och andra bokstaven: $\underset{\sim}{1}$
U+FF01 U+FF08 – U+FF09 U+FF0C – U+FF0F U+FF1A – U+FF1B U+FF1F U+FF3B U+FF3D	fullviddsformat: ! () , - . / : ; ? []

Kommentar:

1/ U+FE20 – U+FE23 förekommer normalt endast i äldre katalogposter (före september 2004). Se U+0360 resp. U+0361 ([avsnitt 3.5](#)) för registrering av dubbeltilde och dubbel ligaturmarkör.